

scenariusz

Wielka Emigracja po powstaniu listopadowym a migracje we współczesnym świecie

tryb
synchroniczny

historia

klasa
VII

45 min

Młodzież zapozna się ze skutkami powstania listopadowego w postaci wielkiej fali uchodźców i uchodźczyń. Zrozumie znaczenie terminów emigracja i uchodźstwo oraz uświadomi sobie ponadczasowość tych zjawisk. Ponadto, uczniowie i uczennice będą doskonalić umiejętność pozyskiwania wiadomości z różnych źródeł i dokonywania ich analizy.

Pytanie kluczowe

Czym różni się sytuacja uchodźców i uchodźczyń z przeszłości i czasów obecnych?

Cele zajęć:

- Określisz, co to jest uchodźstwo (Wielka Emigracja)
- Porównasz sytuację uchodźców i uchodźczyń w przeszłości i współcześnie
- Wskażesz na mapie największe skupiska uchodźców i uchodźczyń

Materiały i narzędzia:

- materiał dla ucznia i uczennicy
- prezentacja do wyświetlania

Związek z podstawą programową:

I.1,4,5, II.1,4,5, III.3.

XX.5.

Przebieg zajęć

- 1** Zapytaj, co według uczniów i uczennic oznacza termin uchodźstwo? Po wysłuchaniu odpowiedzi (możesz do ich zbierania użyć aplikacji Mentimeter lub AnswerGarden), przedstaw definicję. Prezentując ją odwołuj się w miarę możliwości do wypowiedzi uczniów i uczennic.

Definicja terminu „uchodźca” w rozumieniu Konwencji dotyczącej statusu uchodźców sporządzonej w Genewie w 1951 roku:

Jest to osoba, która na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub nie chce z powodu tych obaw korzystać z ochrony tego państwa, albo która nie ma żadnego obywatelstwa i znajdując się na skutek podobnych zdarzeń, poza państwem swojego dawnego stałego zamieszkania nie może lub nie chce z powodu tych obaw powrócić do tego państwa.

Możesz odwołać się także do materiałów dotyczących uchodźstwa z publikacji Edukacja globalna na zajęciach wiedzy o społeczeństwie, CEO 2015: „Dlaczego Bassem mieszka teraz w Libanie?” oraz „O sytuacji uchodźców i uchodźczyń na świecie”:

globalna.ceo.org.pl.

- 2** Wyjaśnij, że do jednej z największych fal uchodźstwa (około 10 000 osób) z ziem polskich doszło w XIX wieku i było to następstwo klęski powstania listopadowego. Podaj informacje dotyczące Wielkiej Emigracji; jej kierunków, ugrupowań, przywódców itp.
- 3** Wyświetl pytanie kluczowe: *Czym różni się sytuacja uchodźców i uchodźczyń z przeszłości i czasów obecnych?* Powiedz, że teraz skoncentrujecie się na znalezieniu na nie odpowiedzi. Zapytaj, czy już w tej chwili uczniowie i uczennice mają pomysły, w jaki sposób można na nie odpowiedzieć. Po wysłuchaniu pomysłów, opowiedz o kolejnym zadaniu do wykonania..
- 4** Podziel klasę na pięć zespołów. Każdej grupie rozdaj przydziel po jednym zestawie źródeł (znajdują się materiały dla ucznia i uczennicy jako załączniki do zadania 1) i wyjaśnij, że ma zapoznać się z zaprezentowanymi materiałami dotyczącymi uchodźstwa i uzupełnić karty pracy.
- 5** Poproś, aby kolejne grupy zaprezentowały swoje ustalenia wynikające z analizy źródeł oznaczonych literą A, a następnie wspólnie uogólnijcie pozyskane informacje dotyczące uchodźców i uchodźczyń w XIX wieku. Podobnie postępuj ze źródłami oznaczonymi literą B, ilustrującymi sytuację współczesną.
- 6** Podsumuj ćwiczenie, opierając się na pytaniu kluczowym: *Czym różni się sytuacja*

uchodźców i uchodźczyń z przeszłości i czasów obecnych? Pozwól młodzieży na swobodne wypowiedzi, mogą odwoływać się do swoich pomysłów z punktu 3, a następnie podsumuj je porządkując i uzupełniając wypowiedzi uczniów i uczennic.

Wyjaśnij, że uchodźstwo jest trudnym doświadczeniem, oznacza bowiem konieczność opuszczenia własnego domu i najczęściej uzależnienie od innych osób, które udzielają pomocy w nowym miejscu pobytu. Uchodźcy i uchodźczynie to jednak zwykli ludzie, którzy żyją nie tylko w obozach, ale także pośród nas, i mimo trudnej sytuacji starają się żyć normalnie – uczyć się, bawić, pracować, jeśli tylko mają taką możliwość. Zarówno w przeszłości, jak i obecnie uchodźcy i uchodźczynie spotykają się z różnym traktowaniem i żyją w różnych warunkach, w zależności od miejsca, okoliczności, możliwości organizacyjnych państwa przyjmującego. Nastawienie ludności wobec przybyszów również było i jest różne, na co składa się wiele czynników, m.in.: stereotypy dotyczące „obcych”, ale też przyczyny migracji czy ilość ludności napływowej na danym terenie.

7

Zaproponuj uczniom i uczennicom ustalenie, z jakich części globu pochodzi obecnie najwięcej uchodźców i uchodźczyń oraz gdzie najliczniej przybywają. Zaprezentuj młodzieży mapę „Global Refugee Trends” (globalne trendy uchodźstwa; link poniżej) i poproś o odczytanie w/w danych oraz o wskazanie tych obszarów na mapie politycznej świata.

Link do mapy: http://bit.ly/global_refugee_trends.

Wyjaśnij, że nie jest to typowa mapa, ale pomaga ona dostrzec skalę zagadnienia – w tym przypadku uchodźstwa na świecie. Niektóre kontynenty czy kraje dziwnie się rozrosły, inne skurczyły... Pierwsza mapa pokazuje kraje i kontynenty, z których pochodzi największa liczba uchodźców i uchodźczyń, natomiast druga mapa pokazuje, do których krajów i kontynentów najliczniej przybywają uchodźcy i uchodźczynie. Wyjaśnienie kolorów znajduje się w prawym górnym rogu mapy. W miarę potrzeby nazwijcie poszczególne kontynenty zarówno na mapie „pierwotnej”, jak i tej prezentującej dane dotyczące uchodźstwa.

Zwróć szczególną uwagę na to, że w przypadku uchodźstwa sytuacja jest często bardzo dynamiczna i należy sprawdzać dane statystyczne w zaufanych źródłach, aby były jak najbardziej aktualne. Jedną z takich instytucji, które na bieżąco monitorują kwestię uchodźców i uchodźczyń, a także udziela im wsparcia, jest UNHCR – Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców: www.unhcr.org.

8

Pokaż młodzieży schemat metaplanu i poproś młodzież o udzielenie odpowiedzi na postawione w nim pytania (zadanie 2 w materiale dla ucznia i uczennicy) w odniesieniu do sytuacji uchodźców. Postarajcie się wspólnie sformułować wnioski wynikające z ćwiczenia.

Praca domowa

Przełącz młodzieży prośbę o wykonanie zadania 3 z materiału dla ucznia i uczennicy - napisanie listu do samych siebie. Poproś młodzież, by przyniosła ten list na następną lekcję - zacznijcie ją od zerknięcia na to, co napisali uczniowie i uczennice, a następnie krótkiego podsumowania poprzedniej lekcji.

Scenariusz pochodzi z publikacji „Edukacja globalna na zajęciach historii w gimnazjum” wydanej przez Centrum Edukacji Obywatelskiej w 2015 roku w ramach projektu „W świat z klasą”. Publikacja dostępna pod adresem: http://bit.ly/WSK_Historia.

Aktualizacja w ramach projektu „Ścieżki do Celów” w 2019 roku.

Autorka: Patrycja Kopcińska

Aktualizacja: Patrycja Kopcińska, Justyna Zamojda

Digitalizacja w ramach projektu „W świat z klasą” w 2021 roku.

Digitalizacja: Katarzyna Dzieciotowska, Aneta Radzik

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej.

